

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.II.30.191/2011/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Helmeczi Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: Dr. Helmeczi András ügyvéd) által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Fazekas és Társai Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: Dr. Fazekas Éva ügyvéd) által képviselt alperes neve, címe alperes ellen előleg visszafizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.G.40.030/2010/20. számú ítélete ellen a felperes által 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 40 000 (Negyvenezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 200 000 (Kettőszázezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

2008. október 2-án a peres felek szállítási szerződést kötöttek, melynek értelmében a felperes egy **S. AQ537 L** típusú huzalos szikraforgácsoló gépet vásárolt az alperes 2008. augusztus 21-én megküldött ajánlatának megfelelő műszaki felszereltséggel. A vételárát 137 000 Euró + ÁFA összegben állapították meg, amely magában foglalta a gép szállítását a felperes telephelyének kapujáig, a gép üzembe helyezését, a kezelés 2 napos betanítását és 300 kg huzal árát, de nem tartalmazta a gép szállítóeszköztől történő levételét és a műhelybe történő beszállítását.

A szerződésben kikötött fizetési feltételek szerint a felperes a vételár 30 %-át a megrendeléskor, 50 %-át közvetlenül aállítás előtt, míg a fennmaradó 20 %-át az üzembe helyezést követő 30 napos átutalással vállalta kiegyenlíteni, forintban, a számla

kiállításának napján érvényes MNB devizaárfolyamon számolva. A szállítási határidőt a szerződéskötéstől számított 2 hétben állapították meg.

A felperes a szerződésnek megfelelően a vételár 30 %-át, 11 911 766 forintot 2008. október 3-án átutalással az alperes részére megfizetett.

Az alperes 2008. október 16-án kelt levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy a megrendelt gép elindult H.-ból és október 21-én reggel 8 órakor érkezik a felperes telephelyére. Ugyanezen a napon felhívta a megrendelőt, hogy a vételár 50 %-ának megfelelő 21 534 756 forintot bankszámlájára utalja át.

2008. október 20-án kelt levelében a felperes az alperessel kötött szerződéstől elállt. Arra hivatkozott, hogy a gépet az utóbbi napokban kialakult, megváltozott gazdasági helyzet miatt nem áll módjában átvenni, mert legnagyobb partnere a megrendeléseit lemondta. Kérte az átutalt előleg visszafizetését.

Az alperes a fuvar átirányításával a gépet a saját telephelyére szállította le, azt megkísérelte több cég felé is értékesíteni, ám törekvése nem járt eredménnyel. Végül 2008. december 16-án a gépet visszaszállította az eladójának H.-ba.

Az alperesnek a felperes szerződéstől való elállása folytán 10 887 687 forint összegű kára keletkezett.

A felperes keresetében 10 000 000 Ft, ennek 2008. november 1-től a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamata és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy az alperes a teljesítéssel késedelembe esett, nála érdekmúlás következett be, s ezért állt el a szerződéstől a Ptk. 298. § a) pontja, illetve 300. § (2) bekezdése alapján. A Ptk. 319. § (3) bekezdésére utalással előadta, hogy az általa átutalt 11 911 766 forint előleg részére visszajár, ám figyelemmel arra, hogy a szerződés megszűnése miatt az alperest kár érhetne, a tisztesség követelményét szem előtt tartva, ebből csak 10 000 000 Ft megfizetésére tart igényt.

Utalt a Legfelsőbb Bíróság GK. 16. számú állásfoglalására, kiemelve, hogy az ügy körülményeiből nyilvánvalóan következik, hogy elállására az alperes szerződésszegése miatt került sor, a szállító ugyanis késedelembe esett, ezért őt megilleti a szankciós elállási jog. Sérelmezte, hogy az alperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ennek keretében ugyanis köteles lett volna megkísérelni a gép más vevő részére történő értékesítését. Hivatkozott az érdekkörén kívül eső szokatlan és váratlan gazdasági változásokra, a kezdődő világgazdasági válságra.

Az alperes módosított ellenkérelmében a keresetet 1 024 079 forint erejéig elismerte, ezt meghaladóan annak elutasítását és a felperes költségben való marasztalását kérte. Azzal érvelt, hogy a felperes a szállítási szerződéstől csak a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerinti általános elállási jogát gyakorolva állhatott el, ám ennek következményeként köteles a szállító kárát megfizetni. Álláspontja szerint késedelembe ő nem esett, ezzel szemben a felperes a vételár második részletének átutalását határidőben nem teljesítette, így a

késedelme kizárja a kötelezett késedelmét. Állította, hogy kárenyhítési kötelezettségének eleget tett. Nem vitatta, hogy az elállás következtében a felperesnek visszajár a 11 911 766 forintos vételár-részlet, ám ebbe jogosult kárát beszámítani; káraként a szállítási szerződés tárgyát képező gép általa való beszerzési ára és a felperesnek történt értékesítési ára közötti különbözetet, 12 100 000 forintot vett alapul, melyhez hozzászámította az indokolatlanul felmerült költségeit - lerakodási költséget 140 760 Ft összegben, a H.-ba történt visszaszállítás költségét 225 599 Ft összegben, s az ottani lerakodási költséget 150 000 Ft összegben -, míg levonta a szerződés megghiúsulása miatt fel nem merült, illetve ki nem fizetett költségeinek - 300 kg huzal vételára 620 400 Ft, üzembe helyezés 193 080 Ft, betanítás 193 800 Ft, garanciális kiszállások 314 472 Ft, valamint a gép vevőhöz való leszállításának 407 640 Ft - összegét, melyet beszámítva a felperes követelésébe, állapította meg a megrendelőnek visszajáró előleg mértékét.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1 024 079 forintot, ennek 2008. november 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, fizessen meg az alperesnek 238 800 forint perköltséget.

A határozata indokolásában hangsúlyozta, hogy a peres felek között létrejött szállítási szerződés értelmében az alperes azt vállalta, hogy a megrendelt gépet 2 héten belül leszállítja a felperesnek, aki a vételár 50 %-ának megfelelő előleg azt megelőzően történő átutalására vállalt kötelezettséget. E szerződési rendelkezéseket akként értelmezte, hogy a felperesnek kellett elől járnia a teljesítéssel, e kötelezettségének azonban nem tett eleget, viszont az alperes sem teljesített a kikötött 2008. október 16-i határidőig.

Kifejtette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes szerződéstől való elállásának jogalapja a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerinti általános elállási jog vagy az alperes késedelme miatt, a Ptk. 300. §-ában szabályozott ún. szankciós elállási jog volt.

Megítélése szerint a felperes alaptalanul hivatkozott az alperes késedelme miatti érdekmúlására, mert a szerződésből, annak tárgyából nem következett egyértelműen az ún. szigorú, fix lejáratú teljesítési határidő, ennek hiányában pedig a feleknek ebben külön meg kellett volna állapodniuk. A felperesnél a teljesítéshez fűződő érdek megszűnése nem volt megállapítható, a néhány napos, esetleges alperesi késedelem nem szolgálhat alapul erre. Azt pedig a felperes sem állította, hogy póthatáridőt tűzött volna a szerződés teljesítésére. Megítélése szerint nem foghat helyt a felperes gazdasági világválságra, mint érdekmúlását megalapozó körülményre való hivatkozása sem, tekintettel arra, hogy a peres felek a szerződésükben a szállításra rövid határidőt tűztek ki. Mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a felperes elállási jogát a Ptk. 300. §-a alapján nem gyakorolhatta, annak jogalapja csak a 381. § (1) bekezdése lehetett.

Kiemelte, hogy az alperes kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, igazolta, hogy a gépet megkísérelte értékesíteni, ám e törekvése nem járt eredménnyel.

Az általános elállási jog gyakorlása következményeként az alperes jogosult a felperesnek nem vitásan visszajáró vételár-előleg összegébe beszámítani kárát, melynek összegét az

alperes számítását elfogadva 10 887 687 forintban állapította meg, figyelemmel arra is, hogy a beszámítási igény összecszerúségét a felperes sem vitatta, a kárszámítás tételeinek összegét kifejezetten elismerte. Rámutatott, hogy a kárszámításnál követve a bírói gyakorlatot (BDT. 2007. évi 1556. sz. jogeset) nem a beszerzési ár és az eladási ár különbözetét, hanem az árbevétel alapulvételével számított tényleges haszonkiesést vette figyelembe, s annak összegét a Ptk. 296. § (1) bekezdése alapján beszámítva a felperesnek visszajáró előleg összegébe, állapította meg az alperest terhelő marasztalás mértékét, mely után az alperes a Ptk. 301. § (1) bekezdése, illetve 301/A. § (1) és (2) bekezdése alapján késedelmi kamatot köteles fizetni.

A nagyobbbrészt pervesztes felperest a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére jogi képviselőjének munkadíjából álló részperköltség megfizetésére.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára kötelezését indítványozta.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság részben tévesen állapította meg a tényállást, részben a megállapított tényállásból téves jogi következtetést vont le, így ítélete megalapozatlan és törvénytörő.

Hangsúlyozta, hogy oldalán az érdekmúlás kétséget kizáróan megállapítható, tekintettel arra, hogy legnagyobb szerződéses partnere, a **gazdasági társaság**, a már lekötött megrendeléseit is visszamondta, erre tekintettel az alperestől vásárolt gép feleslegessé vált. Álláspontja szerint tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy késedelembe esett volna, ugyanis az alperes késedelmes szállítást jelző levelének átvétele után a szállítóval szóban megállapodott a fizetés átütemezéséről. Jelentőséget tulajdonított az elállás és a perindítás közötti időben alperessel folytatott egyezségi tárgyalásokon tanúsított alperesi magatartásnak, kiemelve, hogy a szállító nem törekedett a vele való egyezségkötésre, az akkor megjelölt kárigényének többszörösét érvényesítette a perben, így annak megalapozottsága kétséges.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Vitatta, hogy a felperesnél érdekmúlás következett volna be, ezzel kapcsolatban mindenben osztotta a megyei bíróság által kifejtetteket. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseire hivatkozással kiemelte, hogy érdekmúlás akkor alapozhatja meg a megrendelő szankciós elállási jogát, ha az okozati összefüggésben van a szerződő partnere késedelmével. A felperes azonban nem a szállító késedelmére hivatkozással jelentette be a szerződéstől való elállását, ezért annak alapja csak az általános, Ptk. 381. §-a szerinti jog lehet. Állította, hogy a felperes a vételár-fizetési kötelezettségével késedelembe esett. Álláspontja szerint annak, hogy az egyezségi tárgyalások során milyen kárösszeget jelölt meg, a perben érvényesített beszámítási igénye megalapozottsága szempontjából semmi jelentősége nincsen. Aláhúzta, hogy a felperes a beszámítási igénye összecszerúségét elismerte.

A felperes előkészítő iratában azt hangsúlyozta, hogy az alperes nem vitásan késedelembe esett, mert a szerződés értelmében a teljesítés határideje 2008. október 16. lett volna, amikor a gép még nem is volt az országban.

Az ítéletábra erre irányuló fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének alperest marasztaló rendelkezését a Pp. 253. § (3) bekezdésében írtakra figyelemmel.

A felperes fellebbezését nem találta alaposnak.

Ahogy azt az elsőfokú bíróság helytállóan kiemelte, a per eldöntése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a felperes elállási jogát a Ptk. 300. §-a alapján vagy 381. §-a alapján gyakorolhatta-e.

Az ún. szankciós elállási joggal kapcsolatban az ítéletábra hangsúlyozza, hogy az alperes a teljesítéssel késedelembe esett. A teljesítés szerződésben kikötött határideje ugyanis 2008. október 16-a volt, amikor azonban a szállító a gép átadása helyett mindössze azt jelezte a felperesnek küldött levelében, hogy a gépet október 21-én 8 órakor szállítja le. Ezen időpont közlésével egyszersmind feleslegessé tette, hogy a megrendelő a Ptk. 300. § (2) bekezdése alapján eljárva a teljesítésre megfelelő póthatáridőt tűzzön.

Az is tényként állapítható meg, hogy a felperes a második vételár-részlet fizetésével nem esett késedelembe. E tekintetben a felek szerződése azt tartalmazza, hogy a megrendelő a vételár 50 %-át „közvetlenül szállítás előtt” köteles kiegyenlíteni. A szerződés értelmében a fizetésnek átutalással kellett történni, amire technikailag percekkel a gép kiszolgáltatása előtt is sort keríthetett volna a vevő. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a szállító a megrendelőt a teljesítés idejéről legalább 3 nappal előbb köteles értesíteni, annak érdekében, hogy az fel tudjon készülni a teljesítés fogadására, ám adott esetben ilyen értesítést az alperes nem küldött, ekként kétségtelenül megállapítható, hogy a felperes nem volt késedelemben [Ptk. 382. § (1) bekezdés].

Az is aggálytalanul megállapítható, hogy a felperesnél érdekmúlás következett be. A felperes által gyártott termékek, illetve a perbeli szerződés tárgyát képező géppel gyártandó termékek legnagyobb átvevője a **gazdasági társaság** volt, amely korábbi megrendeléseit visszamondta, illetve azokat nagy-mértékben korlátozta (5/F/3. alatti nyilatkozat).

Az egységes és következetes bírói gyakorlat értelmében azonban ahhoz, hogy a megrendelő a szankciós elállási jogát gyakorolhassa, nem elégséges a szállító késedelembe esése, s a megrendelő érdekmúlása tényének igazolása, szükséges a kettő közötti okozati összefüggés fennállta is. A Legfelsőbb Bíróság az alperes által is megjelölt eseti döntéseiben (BH. 2000. évi 9., illetve BH. 2009. évi 82. sz. jogesetek) egyaránt úgy foglalt állást, hogy a Ptk. 300. § (1) bekezdésében írt elállási jogát megalapozó érdekmúlás akkor következik be, ha a szerződés megkötésével elérni kívánt cél a kötelezett késedelme miatt már nem valósítható meg.

Az adott esetben a felperes és a **gazdasági társaság** között egy huzamos, tartós kapcsolat volt, ennek megszakadása azonban nem áll okozati összefüggésben az alperes késedelmével, erre a már fentiekben megjelölt 5/F/3. alatti nyilatkozatban sem utalnak a felperes partnerének vezető tisztségviselői.

A kialakult helyzetben a felperes kétségtelenül a számára kisebb hátrányt jelentő lehetőséget választotta, amikor az alperessel kötött szerződésétől elállt, ám ennek jogalapja csak a Ptk. 381. §-a lehetett, amely viszont azzal jár, hogy köteles az alperes felmerült kárát megtéríteni.

Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos számítása helyes, aztösszecszerűségében a felperes sem vitatta.

Az alperes igazolta, hogy kárenyhítési kötelezettségének megpróbált eleget tenni és a megrendelője által át nem vett gépet máshol értékesíteni, e körben őt más kötelezettség nem terhelte.

A Ptk. 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott elvek - a jóhiszeműség, a tisztesség, a kölcsönös együttműködési kötelezettség - nem kötelezik a felet - adott esetben az alperest - arra, hogy a per elkerülése érdekében egyezséget kössön szerződő partnerével. Ez, tekintettel arra, hogy egyezségkötés esetén a felek kölcsönösen engednek egymással szembeni követeléseikből, saját érdekében ellentétben álló cselekedet lenne, amely a fent megjelölt elvek tükrében sem várható el.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az előzőekben írt indokolásbeli helyesbítéssel, illetve kiegészítéssel helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes részére fellebbezési eljárási költség megtérítésére. E címen az ítéletábla az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

D e b r e c e n, 2011. június 9.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelűl:

- kiadó -